

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De oratione. Pars VII. quæ habet decem capitula.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

qui ei apparet, nisi sub conditione, scilicet si ipse est Christus. Matth. 24. Si quis dixerit vobis, Ecce hic est Christus vel illic, nolite credere. Itē exhibere potest debitam reuerentiā omnibus beatis angelis Dei vbiq; sint: illi verò qui apparet non simpliciter, sed sub conditione, scilicet si est de beatis angelis Dei.

De oratione. PARS VII. que habet decem capitula.

De ordine dicendorum de oratione. Et de diuersis acceptionibus huius nominis Oratio. CAP. I.

Post patriā & duliā tractabitur de oratione. Ab eo enim cultū patriæ, vel duliæ impendimus oratione beneficiū impetramus. Et honor patriæ vel duliæ efficacē reddit orationem secundū illud Eccl. 35. Qui adorat Deum in oblatione, suscipietur: & deprecatio illius vsq; ad nubes appropinquabit. Præterea oratione quodammodo Dei maiestatem profitemur: dum pro defectibus nostris supplendis, ad eū quasi ad fontem bonitatis orando recurrimus. Itē cum ab eo postulamus ea que soli potentiæ diuinæ possibilis sunt, & soli liberalitati diuinæ congruunt, vt est collatio regni celestis. ¶ De oratione verò hoc modo tractabitur. & primo ponetur diuersæ acceptiones huius nominis oratio. Secūdo, eius descriptiones. Tertio, cōmēdationes. Quarto, agetur de præparatione orationis. Quinto, de impedimentis eius. Sexto, ostēdetur quādo sit orandū. Septimo, vbi orandū. Octauo, quomodo orandū. Nono, quid orandū. Decimo, agetur de speciebus orationis. ¶ Circa primū norandū, q̄ oratio quandoque dicitur esse opus bonum. Vnde super illud 1. Thess. vlt. Sine intermissione orate, dicit Glo. Semper orat, qui semper bene agit. Quandoq; verò dicitur iustitia seu bonitas hominis, quæ apparet Deo in filiis eius quasi quædam imago Dei, habet quasi vim orationis apud Deum: sicut & apparitio filij Dei coram patre suo, est quasi oratio pro nobis. Hebr. 9. Iesus introiit in celum, vt appareat nunc vultui Dei pro nobis. Sic sumitur, Orate, in Gloss. super illud 1. Thess. vlt. Sine intermissione orate, &c. Iustus nunquam desinit orare, nisi desinat iustus esse. Bernardus ad fratres de monte Dei, specialiter dicit de charitate Dei, a qua maxime est bonitas in anima, q̄ ipsa est oratio nunquam deficiens. Charitas, inquit, quæ nunquam deficit, ipsa est sine intermissione oratio. Et subdit: Est enim quædam ingis bonitas mentis, & bene compositi animi, & ad patrem Deum in filiis Dei bonitatis quædam similitudo. Quandoq; oratio dicitur petitio boni, siue dirigatur ad Deū, siue ad angelos, siue ad Sanctos: sic litania oratio est, vel orationes. Quandoq; verò strictius

sumit

sumitur, vt dicatur oratio petitio boni, quæ ad Deum dirigitur: & sic maximè à magistris sumitur, vt inferius patebit. Quædoq; verò amplius restringitur, scilicet ad petitionem quæ est pro adipiscendis bonis. Vnde Glo. super illud Psal. Exaudiuit dominus deprecationem meam, dominus orationem, &c. Deprecatio est pro remouendis malis, oratio pro adipiscendis bonis.

De descriptionibus Orationis.

CAP. II.

Circa secundū notandū, quòd oratio sic describitur à Ioanne Damasc. Oratio est ascensus intellectus ad Deū. Intellectum verò hic accipias prout comprehendit duas vires, quæ sunt propriè animæ rationalis, quarum vna est apprehensiva, altera motiua. Apprehensiva dicitur intellectus speculatiuus: motiua intellectus practicus. Ad Deum ascendit, cum hac consideratione humanorum defectuum, ad considerationem boni sufficientissimi, & potentissimi supplere defectus illos transit. Et inuenitur in hoc mod⁹ quo debet procedere qui vult orare. Primo enim debet defectus suos cōsiderare, deinde ascendere ad eius liberalitatē, qui hoc potest supplere. Vnde 3. Reg. 8. Dixit Salomon templo ædificato: Si quis cognouerit plagā cordis sui, & extēderit manus suas in domo hac: tu exaudies in celo, &c. Intellectus practicus ad Deū ascendit desiderio & spe, à liberalitate eius sperando impleri desiderium suum. Item oratio describitur sic à Ioanne Damasc. Oratio est petitio decentium à Deo. Non decet Dei filios omnia indifferenter petere. Nec Deum decet omnia indifferenter dare. Non sunt petenda à Deo, nisi honesta. Senec. in epistolis: Quarta, inquit, dementia est hominum: turpissima vota Deo insulurrant: ita vt si quis aurē admouerit, conticescant, & quod scire hominē nolunt, Deo narrant. Sic viue cum hominibus, tanquā Deus videat: sic loquere cum Deo, tanquā homines videāt. Nō decet filios Dei petere vilia: vt sensibilia ista quæ sunt transitoria, & corruptibilia. Seneca in epistolis: Maior sum, & ad maiora natus, quàm vt mancipium sim sensuum meorū. Item non decet viros virtutis petere puerilia. 1. Cor. 13. Quando factus sum vir, euacuauī quæ erant paruuli. Ite oratio sic describitur: Oratio est pius mētis affectus in Deū directus. Iste affectus desiderium est. Vnde super illud 1. Thef. vlt. Sine intermissione orate, dicit Gl. Ipsum desiderium bonū oratio est: & si continuū est desiderium, cōtinua est oratio. Pietas, à qua pius est affect⁹ quæ est oratio, est theosebia, siue cultus Deo debitus, qui cōprehendit fidem, spem, & charitatem. Vnde Aug. de orando Deo, ad Probam: Ipsa fide, spe, & charitate continua-

ro desiderio semper oramus. Idem in eodem: Ora in spe, orate
 deliter & amanter. Affectus qui est in Deum dicitur dirigi ad
 modum nuntij. Est enim velut nuntius ab homine ad Deum mis-
 sus. Vnde super illud Psal. Intret oratio mea in conspectu tuo.
 dicit Gloss. Virtus magna puræ orationis hic notatur, qui quæ-
 persona quædam ad Deum intrat, & mandatum peragit, quo ca-
 ro peruenire nequit. Item in lib. de Spiritu & anima, sic descri-
 bitur: Oratio est mentis conuersio in Deum per pium, & humi-
 lem affectum. Gre. verò in sexta parte Moral. dicit quod veraci-
 ter orare est amarus compunctionis gemitus, & non composita
 verba resonare. Item oratio magistraliter sic describitur: Or-
 tio est ostensio voluntatis nostræ ei à quo impetrare speramus
 id quod desideramus.

De commendatione Orationis. CAP. III.

AD commendationem Orationis, Primò valere potest si-
 quens admonitio, quam sacra scriptura facit ad orandum.
 Eccl. 18. Non impediaris orare semper. Iere. 33. Clama ad me, &
 exaudiam te. Mach. 5. Et nunc clamemus in celum. Luc. 11. Pe-
 tite & dabitur vobis: quærite, & inuenieris: pulsate, & aperientur
 vobis. Aug. Nō tamen hortaretur vt peteremus, nisi dare vellet.
 Erubescat humana pigritia: plus vult ille dare, quā nos accipere:
 plus vult ille misereri, quā nos à miseria liberari. Itē Luc. 22.
 & Matt. 26. Vigilate & orate ne intretis in tentationē. ad Ro-
 12. Orationi instantes. Idem ad Col. 4. 1. ad Thessal. vlt. Sine in-
 termissione orate. Iac. 1. Si quis indiget sapiētia, postulet à Deo,
 &c. Eiusdem 1. Tristatur aliquis vestrum, &c. 1. Pet. 4. Vigilate in
 orationibus. ¶ Secundò exempla, & inter ea est efficacissimum
 exemplum Christi, qui licet oratione nō indigeret, cum petere
 omnia posset: tamē vt daret nobis exemplum orandi, toties ora-
 bat. De eius oratione habes Mat. 14. Dimissa turba ascēdit in mo-
 tem solus orare. Item eiusdem 26. Sedere hic, donec vadā illuc,
 & orem: progressus pusillum præcidit in faciē suam, orās & di-
 cens: Pater mi, &c. Et paulò post: Iterum secundo abiit, & orauit
 dicens: Pater mi, &c. Et subditur: Et orauit tertio eundē sermo-
 nem dicens. Idē Marc. 1. Diluculo valde surgens, egressus abiit
 in desertum locū, ibique orabat. Item Luc. 4. Iesu baptizato &
 orante, apertum est cælum. Et eiusdē 6. Factum est in diebus illis
 exiit in montē orare, & erat pernoctans in oratione Dei. Itē
 eiusdem 9. Facta est species eius altera dum oraret. Itē 11. Factum
 est cum esset in loco quodam orans, vt cessauit, dixit vnus ex disci-
 pulis eius ad eū: Domine doce nos orare. Item eiusdem 22. Factus

factus in agonia prolixius orabat. Eiusdē 13. Pater dimitte illis, quia nesciunt quid faciūt. Ioannis 12. Pater, saluifica me ex hac hora. Item eiusdē 17. habes multum de oratione eius. ¶ Ad cōmendationem etiam orationis valere possunt exempla alia: & causa breuitatis pauca de illis tangamus. Legitur Lucē 2. de Anna, quod non discedebat de templo, ieiuniis & obsecrationibus seruens die ac nocte. Et Act. 1. Erant omnes perseuerantes in oratione vñanimitē cū mulieribus, & Maria matre Iesu & fratribus eius. Et eiusdē 10. Ascendit Petrus in superiora domus vt oraret. Et de beato Martino legitur, quod etiam moriens inuictum ab oratione spiritum nō relaxabat. Et de Paulo primo eremita legitur, quod mortuus quasi orabat: vnde habuit signum orantis, ore & manibus in caelum erectis, cū inueniretur sanctum cadaver eius appodiatum arbori à beato Antonio, qui de eo ait: Pater quàm assidue, quantumque oraret Deum viuus, quàm nō desinit orare mortu⁹. Et Iacobus Alphēi ex vtero matris sanctificatus, ex assiduitate orandi cōtraxerat in genibus suis duritiem camelorum. Et Bartholomæus cēties in die & cēties in nocte ante Deū genua flectebat. ¶ Terriò, quod filius Dei ad eò diligenter nos voluit instruere ad orandum. Vix enim est aliquod opus ad quod ita diligenter instruxerit. Ipse enim docuit quid orandū, & vbi, & quando, & quomodo orandū, & quo fine, & qua necessitate, vt in sequentibus patere poterit. Noluit nos negligenter addiscere, quod ad eò voluit diligenter docere. Verecundum est discipulis Christi ignorare quod magister eorum diligentissimè docuit. Item verecundū est eis rarò facere, quod magister eorum tantum frequentauit. ¶ Quartò, dignitas angelorum orationes nostras Deo offerentium. Tob. 12. dixit angelus Tobie: Quādo orabas cum lachrymis, & sepeliebas mortuos ego obtuli orationem tuam Domino. Non debet homini esse onerosum xeniū illud Deo mittere, quod angelus nō dedignatur ei deferre: imò quod plus est, ipse Christus qui inquantū homo est, summus sacerdos, illud offert Deo patri. Quod figuratur in hoc, q̄ diaconus thuribulū tradit sacerdoti, & sacerdos thurificat Deo. Sic Christus orationes ecclesie Deo patri presentat, quæ presentatio multum facit eas valere. Quomodo enim à Deo contemneretur quod à tanto mediatore ei presentatur? ¶ Quintò, præminentia quam oratio habet respectu aliorum operum. Oratio premium respectu lectionis. Isidorus: Orationibus munda mur, lectionibus instruimur, vtrunque bonum est, si liceat: si non liceat, melius est orare quàm legere. Item præmi-

nentia quam videtur habere respectu ieiunij & eleemosynarum. Primò in hoc, quòd oratio est respectu eius quòd supra nos est, scilicet respectu Dei: eleemosyna verò & ieiunium respectu eius quòd iuxta nos vel infra nos. Vnde quum oratio ad digniorem ordinem, in hoc videtur esse dignior. Præterea ieiunium & eleemosyna videntur seruire orationi. Sunt enim velut duæ alas de quibus dicit Isidorus: Qui vult orationem suam volare ad Deum, faciat illi duas alas, ieiunium & eleemosynam: Tob. 12. Bona est oratio cum ieiunio & eleemosyna. Oratio columba est, avis scilicet Spiritus sancti, quæ ramum oliuæ apporrat, & pacem hominibus imperrat. Ideo dicimus esse avem Spiritus sancti: quia deuota oratio à Spiritu sancto est. Roma. 8. Spiritus sanctus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Bernardus. Tepida est omnis oratio, nisi eam præcedat inspiratio. Semper facilitas huius operis. Si dicatur alicui, quòd det eleemosynam, potest excusare se, quum non semper habeat homo argentum in burfa. Si dicatur ei quòd ieiunet, potest excusare se, quum multi propter debilitatem capitis ieiunare non possint. Sed ab oratione nullus potest excusare se. Quilibet enim potest habere orationem saltem mentalem, etiam si sit mutus. Vnde Psal. Apud me oratio. Et super illud, Iustus autem miseretur, &c. dicit Chrysostomus. Semper est aliquid iusto quòd det, saltem orationem. Chrysostomus. Solam orationem quasi spirituale tributum anima offerre de suis visceribus. ¶ Septimò, quòd opus hoc est honorabile. Multa sunt officia, quæ aliquibus cederent ad dedecus: sicut arare, vel fodere: sed orare Deum, nulli quantumcunque nobili cedit ad dedecus: quia quum oramus, ipsi cum Domino loquimur, quod sine dubio magnus honor est. Isidorus. Qui vult cum Deo esse, frequenter oret & legat: nam quum oramus, ipsi cum Deo loquimur: quum verò legimus, Deus nobiscum loquitur. ¶ Octauò, quòd officium istud valde lucrosum est. Quòd primo potest ostendi ex hoc, quòd nihil est ad quòd oratio valere non possit. Vnde 2. Paral. 20. Quum ignoramus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, vt oculos ad te dirigamus, hoc est officium quo potest homo lucrari omni tempore, in hyeme, & in æstate, in sereno & in pluuiali tempore, de die & de nocte, festiuis diebus & ferialibus, in infirmitate & sanitate, in iuuetute & senectute, stando & cundo, in domo & extra domum. Quamobrem quæ vna ora plus lucratur homo orando, quàm valeat ciuitas viuere, quia modica oratione deuota acquirit homo regnum celorum. ¶ Nonò, orandi necessitas, quam in presenti habemus. Tra-

solent

solent esse occasio clamandi hominibus: ignis, aqua, hostes. Bernardus, Hęc tria quasi singulis diebus incitare debēt nos, vt ad Deum in oratione clamemus. Vix enim est dies in quo domus conscientię nostrę non succendatur igne infernali: scilicet igne concupiscentię prauę. Vnde necesse habemus clamare ad aquã diuinę gratię, & ad aquã lacrymarum recurrere. Ignis iste aliquando ex vna parte extinguitur, & ex alia parte accenditur. Ex ipsa enim aqua lacrymarum vnde debuit extingui, quãdoque vires sumit: vt quum aliquis vanę gloriatur de hoc quod peccata sua plorat. Item vix est dies in quo homo nõ sentiat fluctus malarum cogitationum super caput cordis sui, vt necesse habemus frequenter clamare illud Matthei 8. Domine, salua nos, precimus. Item vix est dies in quo hostes suos non videat ad portas castri sui: vt quum verba mala in ore habet, vel fatuam mulierem aspicit. Oratio multum competit loco in quo sumus. Sumus enim in valle miserię: ideo necesse habemus ad Dei misericordiam frequenter orando clamare. Pugnam habemus cum eo de quo scriptum est Iob 41. Nõ est potestas in terra quę ei valeat comparari. Ideo necessario habemus frequenter auxilium Dei inuocare. In futuro cessabit hęc pugna: ideo non erit ibi oratio necessaria. Augustinus de orãdo Deo: In vita æterna non erit vlla tentatio, itaque nec oratio: non enim erit ibi boni promissi expectatio, sed redditi contemplatio. ¶ Decimò, commendabilis est oratio à multiplici suo effectu. Notandum ergo quod oratio infirmitatem corporis sanat. Ecclesiast. 38. Fili in tua infirmitate ne despicias teipsum: sed ora ad Dominum, & curabit te. Iacob. vlt. Oratio fidei sanabit infirmum. Item vitam prolõgat. Esaiã 30. Audiui orationem tuam, & vidi lacrymas tuas: ecce ego adiciam super dies tuos quindecim annos. Item ab opprobrio liberat, vt Saram filiam Raguelis. Tobie 3. Liberat etiam à mortis periculo, vt Susannam. Danielis 12. Item à principe iniquo. Baruch 4. Clamate ad Dominum, & eripiet vos de manu principum inimicorum. Actuum 12. Liberatur Petrus de carcere, ecclesia sine intermissione orante pro eo. Item Ionas orans. de ventre ceti liberatus est. Ionæ 2. Itẽ oratio sanat morbos spirituales. Iacob. vlti. Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros ecclesię, & orent, &c. & si in peccatis sit, dimittentur ei. Hieronym. Ieiunio sanantur pestes corporis, oratione pestes mentis. Item oratio etiam in bello corporali triumphat. Exod. 17. Quum leuaret manus Moyses, vincebat Israel. Iudic. 4. Memores estote Moyfi serui Dei, qui Amalech

(non ferro pugnando, sed precibus sanctis) deiecit. Gloss. super Numer. Plus valet vnus sanctus orando, quam innumeri peccatores praliando. Oratio sancti calum penetrat: quomodo hostes in terris non vincat? Plus vetula vna acquirit de celo vna hora orando, quam mille milites armati acquirunt de terra longo tempore praliando. Item de hostibus spiritualibus triumphat. Isidorus: Hoc est remedium eius qui vitiorum tentamentis aestuat, vt quoties quolibet tangitur vitio, toties se ad orationem subdat; quia frequens oratio vitiorum impugnationem extinguit. Dicebat magnus cantor Parisiensis: Qui molebatur luxuria, vel huiusmodi, certum numerum genuflectionum cum litanis sibi constituat. Item oratio daemones fugat. Matth. 17. & Marc. 9. Hoc genus daemionum non eicitur, nisi per ieiunium, & orationem. Item daemones cruciat. Vnde clamabat quidam daemone plenus, Bartholomae apostole. Diaboli incendunt me orationes tuae. Item oratio hominem illuminat. Vnde super illud Actuum decimo, Erat Petrus in Toppe orans. dicit Augustinus: Oratione melius soluuntur dubia, quam inquisitione alia. Item ad amorem Dei inflammat. Vnde 4. Regum. Descendit ignis de celo ad orationem Eliae. Item mundat. Hieronymus: Orationibus mundamur. Item confortat. Luc. 22. Postquam genibus orabat dicens, Pater &c. Et subditur: Apparuit autem illi angelus de celo, confortans eum. Bernardus ad fratres de monte Dei: Amorem Dei oratio illuminat & confortat. Mariae consolationes ab amicis Dei in orationem recipiuntur. Eccl. 15. Qui adorat Deum in oblectatione, suscipietur. Luc. 9. Ascendit Iesus in montem, vt oraret: & facta est, dum oraret, species vultus eius altera, & vestitus illius albus resurgens. Item oratio etiam ad tranquillitatem valet. 1. Timot. 1. Obsecro primum omnium fieri obsecrationes, &c. vt quietem & tranquillam vitam agamus. Job 8. Si diluculo consurrexeris ad Deum, & omnipotentem fueris deprecatus, statim euigilabit ad te, & paratum reddet habitaculum tuum. Nec solum oratio operatur in terra, sed etiam in celo. Augu. Magna virtus orationis, qua effusa in terra operatur in celo. Ipsa calum aperit. Luc. 4. Iesu baptizatum & orante, apertum est calum. Ipsa etiam calum claudit, vt patet in oratione Eliae, 3. Reg. 18. Iac. vltim. Multum valet deprecatione iusti assidua. Eliae, homo erat similis nobis, passibilis, & oratione orauit &c. Oratio etiam Deum mitigat. Vnde sup illud Tob. 3. vbi dicitur, quod tribus diebus & tribus noctibus non manducauit neque bibit: sed in oratione persistens cum lacrymis deprecatur.

deprecab
git: haec v
Dei prote
rela depr
tionem
Oratio
Exod. 32.
gotius: Q
am pra
gnose q
44. Non
te. Iere. 7
dem & o
cutia qu
aureas pl
Oratione
promiss
serine su
i Patro
tione, cre
Item Io.

A D
Anē
Deū. Or
impertra
valet ad
audiuit
facit sac
preparat
Prius ac
¶ Et non
qua, qua
mo que
tra eccle
cantium
de à De
aut etia
angusti
in praec
poteft

deprecabatur Deum. dicit glo. Oratio Deum lenit, lacryma cogit. hac vngit, illa pūgit. Oratio velut quoddam scutum ab ira Dei protegit. Vnde Sapiētia capit. 18. Properans homo sine querela deprecari pro populis, proferens seruitutis suæ scutum orationem, & pex incensum deprecationem allegans, resistit ira. Oratio quodammodo, tenet Deum, & habet in protestate sua. Exod. 32. Dimitte me vt irascatur furor meus contra eos. Gregorius: Quid est dicere seruo, Dimitte me, nisi deprecandi aulam præbere: quasi diceret, Pensa quantum ad me valeas, & cognosce, quia obtinere poteris quicquid pro populo oras. Esaiæ. 44. Non est qui inuocet nomen tuum, qui confurgat & teneat te. Iere. 7. Noli orare pro populo hoc, & ne assumes pro eis laudem & orationem, & non obsistas mihi. Item oratio cælestem cœtiā quasi quadā redolentia delectat. Apoc. 5. Habebant phialas aureas plenas odorem, quæ sunt orationes sanctorum. Oratione sancti impetrant apud Deum quod volunt, secundum promissiones à Christo factas. Matt. 18. Si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcunque petierint, fiet illis à Patre meo. Eiusdem 21. Omnia quæcunque petieritis in oratione credentes, accipietis. Et Luc. 11. Petite, & dabitur vobis, & c. Item Io. 16. Petite, & accipietis.

De preparatione Orationis. CAP. IIII.

Ad preparationē orationis monemur. Eccl. 18. Antē orationē prepara animā tuā, & noli esse quasi homo qui tentat Deū. Orās tūc Deū tētare videtur, quū illud pro quo orat, nec impetrare desiderat, nec se accepturū sperat. Preparatio multū valet ad hoc vt oratio exaudiat. Psa. Preparationē cordis eorū audiuit aaris tua. Hui⁹ preparationis figura est, preparatio quā facit sacerdos celebraturus induendo se sacris vestibus. Itē hęc preparationē nobis cōmendat tēpli ædificatio, & ornatus ipsius. Prius ædificauit Salomō tēplum, deinde ad Deū orauit. 2. Reg. 3. Et notandū q̄ duplex est preparatio ad orandū: quadā propiā qua, quadā remota. Ad remotam preparationem pertinet, primō quod homō bene viuat. Greg. super Iob: Sunt nonnulli in tra ecclesiā, qui prolixas ad Deū preces habēt, sed vitam deprecantium nō habēt. Item in Dialog. Quid mirū si postulātes, tardē à Domino exaudimur, qui præcipientem Dominum tardē aut etiam nullo modo audimus? Idem in Moralibus: Clamorem angustie tempore Dominus nō audit, quia trāquillitatis tempore in præceptis suis ipse clamātem dominum nō audiuit. Isid. Nō potest habere precem certam fiduciam, qui adhuc in præceptis
Dei

Dei pigritat, & quem peccandi recordatio delectat. Quia prece-
 ptis Dei auertitur, quod in oratione postulat non meretur. *Idem*
 impetrat ab illo bonum quod poscit, cuius legi non obedit. *Idem*
 Si id quod Deus præcepit facimus, id quod petimus sine dubio
 obtinemus. 1. Io. 3. Si cor nostrum non reprehenderit nos, fiducia ha-
 bebimus ad Deum, quicquid petierimus accipiemus ab eo, quæ
 mandata eius custodimus. Aug. in li. de opere monach. Citius
 auditur vna obediens oratio, quam decem millia contemp-
 tuosa. Psal. Oculi domini super iustos, & aures eius in preces eorum.
 Cundum Isidor. necessarium est vt oratione operatio, & opere
 fiat oratio. Moyses oratione pugnans contra Amalech manus
 habebat ad Deum leuatas. Exo. 17. Thren. 3. Leuemus corda
 nostra cum manibus ad Dominum. Isidor. Cor tuum manibus leuas, qui
 oratione cum opere subleuat. In Psal. Eleuatio manuum meo-
 rum sacrificium vespertinum. Quod sacrificium erat dignitas.
 Tim. 2. Volo viros orare in omni loco, leuantes puras manus.
 Item ad preparationem remotam specialiter videntur pertinere
 ieiunium & elemosyna, quæ specialiter iuuat orationem. Vnde
 cum thure, in quo significatur orationis deuotio, offerunt Magi
 aurum, in quo significatur elemosyna: & myrrham, in qua
 significatur carnis maceratio, quæ est per ieiunium. Matth. 2. Hæc
 sunt duæ animæ orationis, de quibus loquitur Isidor. Tob. 12.
 Bona est oratio cum ieiunio & elemosyna. Qui ieiunio corpus
 suum macerat, dum miseriam assumit, Dei misericordiam pro-
 uocat, & sic orationem iuuat. Daniel. 9. Posui faciem meam ad
 Dominum Deum meum rogare & deprecari in ieiunio, sacco
 & cinere. Qui verò elemosynam dat, dum misericors proximo
 existit, Deum sibi misericordem inuitat. Matth. 5. Beati miseri-
 cordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Esa. 58. Frange
 esurienti panem tuum, &c. Tunc inuocabis, & Dominus exaudiet
 clamabis, & dicet, Ecce adsum, quia misericors sum Dominus
 Deus tuus. Qui vult aliquid ab aliquo impetrare, premitur mu-
 nera vt facilius impetret. Eccles. 39. Conclude elemosynam in
 sinu pauperis, & hæc exorabit pro te. Item ad preparationem
 remotam videtur pertinere confessio homini facta. Iaco. 5.
 Confitemini alterutrum peccata vestra, & orate, &c. Et sacer-
 dos celebraturus missam facit generalem confessionem. Ad
 propinquam verò preparationem, Primò videtur pertinere reuo-
 catio cordis ab exterioribus ad interiora cum retentione eius.
 Matt. 6. Tu autem quum oraueris, intra in cubiculum tuum, & clau-
 so ostio ora Patrem tuum, &c. Ingressus in cubiculum, est cor-
 dis

Quia prece
 meretur
 obedit. Id
 sine dubio
 fiducia
 eo, quod
 h. Citius
 tempore
 ces cordi
 opere fu
 ech man
 corda no
 leuat, qui
 uum me
 dignius
 ras man
 ur perne
 cione. Vn
 runt Magi
 a, in qua
 larth. i. He
 r. Tob. n
 nio corpus
 diã proce
 meam ad
 nio, faco
 s proximo
 ati milite
 58. Frãge
 exaudiet
 Dominus
 mittit mu
 ofynam in
 arationem
 Iaco. vii.
 Et facer
 nem. Ad
 nere reuo
 one eius
 i, & clau
 a, est cor
 dis

is reuocatio. Clauis ostij, est cordis retentio. Fatuum est Deū
 uocare vt ad se veniat, & gratiæ eleemosynam cōferat, si ho
 mo eum non expectat. Bernard. Omnes nobis plangimus deesse
 gratiam: sed iustius ipsa gratia conqueritur nonnullos deesse
 gratiam. Idem: Sic pauperes cū multis clamoribus inuocatus fuerit
 tributor eleemosynarum, diuerticula captat. Isid. Purgandus
 est primū animus, atque à temporalium rerū cogitationibus se
 regandus, vt pura acies cordis ad Deū verè & simpliciter diri
 gatur. Idem: Pura est oratio quā in suo tempore seculi nō inter
 rumpunt cura. Lōge autē à Deo est animus qui in oratione cogi
 tationibus seculi fuerit occupatus. ¶ Secundo, pertinet ad pro
 priam præparationem consideratio sui ipsius. Bern. ad fratres
 de mōre Dei: Debemus nosmetipsos corā Deo cōstituere, quasi
 facie ad faciē, & in lumine eius prospicere tribulationē de no
 bis ipsius nobis venientem. Isidor. Quum Deo assistimus, gemere
 ferere debemus, reminiscētes quā grauiā sunt quæ commisi
 mus, quā dura inferni supplicia quæ timemus. Dicebat quidā,
 quod latrones & tyranni docuerant eum orare. Latro attendēs
 quid fecit, & quod tormētum sibi præparatū sit, inter hæc duo
 cum multis lachrymis misericordiā petit. Tyranni verò ea quæ
 sunt miserabiliora in eis improbissimè ostendunt, & quæ sana
 sunt abscedunt, vt magnitudo misericordiæ ad misericordiam
 accedat. 1. Reg. 8. Si quis cognouerit plagam cordis sui, & exten
 dit manus suas in domo hac, tu exaudies in cælo. Ex conside
 ratione peccatorū prouenit luctus, qui multū valet in oratione, vt
 superius ostēderur. Isido. Peccatorū recordatio mōrōrē gignit:
 luctus verò mentē puriorē reddit, quod sic valet ad hoc vt ora
 tio exaudiat. Aug. Munda tātum cubiculum cordis, intus est
 qui exaudiet. Et super illud Psal. Iniquitatem si aspexi in corde
 meo, nō exaudiet Dominus: dicit gl. Puritas orationis auditur.
 Ibanus Hebræa lingua candor interpretatur, Lingua verò
 Græca thus. Cādor enim puritatis, & deuotio orationis quæ in
 pure designatur, cognuē sibi iugūtur. Itē ex consideratione pec
 catorū humilitas prouenit, quæ multū iuuat orationē Eccl. 35.
 Oratio humiliāris se nubes penetrabit. Itē consideratio status
 periculosi multū valet ad augmentū desiderij. Magnitudo verò
 desiderij multū iuuat orationē ad hoc vt exaudiat: vt inferi
 parabit. ¶ Tertio, pertinet ad præparationē propinquā, vt atten
 datur ad eum cui sacrificiū orationis offert. in Psal. Vacate &
 videte, quoniam ego sum Deus. Multū deberet nos reddere at
 tentos in oratione hoc, quod cū Domino maiestatis loquimur.
 Gen.

Gen. 18. dicit Abrahā: Loquar ad Dominū meū, cum sim pulvis
& cinis. Bernar. loquens de proficiente: Admonendus est, in qua
quanta potest puritate cordis intēdere in eum, cui sacrificiū
orationis offert, seipsum intēdere qui offert, intelligere qui
offert. Quantū enim videt vel intelligit illū cui offert, tantū
ei in affectu. Sicut secūdū ligna syluæ exardescit ignis. Eccl. 1.
Sic secundum diuersas meditationes de Deo, sequuntur diuer-
sæ affectiones. Meditationem iustitiæ diuinæ sequitur affectio
timoris: meditationem misericordiæ, affectio spei: meditationem
sapiētiæ omnia videntis, affectio erubescētiæ: meditationem be-
nitatis vel beneficētiæ, affectio gratitudinis vel amoris: medi-
tationem suauitatis diuinæ, affectio quæ potest dici sancta estus.
Secundū verò affectū mentis sequitur affectus orationis. Augu-
stinus de orādo Deo, ad Probam: Dignior, inquit, sequetur esse
affectus quem feruētiōr præcedit affectus. Affectio spei specialiter
valet ad impetrādū. Bern. Quatenus in bonis Domini pedē
ciæ porrexeris, eatenus possidebis. Idem: Nihil omnipotens
verbi clariorem reddit, quā quod omnipotentes faciunt omnia
qui in se sperant. Denique omnia possibilis sunt credēti. Voluit
Christus, orantes specialiter attendere, quod Deus pater, Deus
deorū est, vt fiducia haberēt impetrandi quod peterent. Natu-
le enim dignoscitur esse pateris, filius vltra prouidere. Unde
dixissent discipuli ei: Domine, doce nos orare: Respondit, Cum
oratis, dicite: Pater noster. Luc. 11. Et in eodem, Si vos cum
in mali, nostis bona dare filiis vestris: quanto magis Pater
ster celestis, dabit spiritum bonum petentibus se? Et Io. 16. Si
quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.

De impedimentis Orationis. CAP. V.

Dixit abbas Euagrius: Magnū est quidem sine impedimēto
to orare, mai⁹ etiā est psallere, sine impedimēto. Dicit
abbas Agathon: Nullū laborē tantū esse in religione, quantum
orare Deū. Diabolus enim nullū opus tantū conatur interrūpe-
re, quantum orationē deuotā. Aliud enim opus quousq; perfici-
tur habet aliquā requiē, oratio autem nullam. Et possunt enu-
merari duodecim impedimenta orationis. ¶ Primū est, peccata
orantis. Esa. 1. Quum multiplicaueritis orationes vestras, non
exaudiā: manus enim vestre sanguine plene sunt. In Psal. Iustici-
tatem si aspexi in corde meo, nō exaudiet Dominus. Esa. 59. Peccata
vestra absconderunt faciem eius à vobis ne exaudiret. Ier.
5. Peccata vestra prohibuerunt bonū à vobis. Thren. 3. Nos in
quē egimus, & ad iracundiam prouocauimus: idcirco inexorabilis

bilis es. In eodem: Opposuit tibi nubem, ne transiret oratio. Io. 9. Scimus quia Deus peccatores non audit, &c. ¶ Secundum est orationis dubitas. Iac. 1. Postulet in fide, nihil hæsitas. Et subditur de hæsitante: Non æstimet homo ille, quod accipiat aliquid à Domino. Bern. Indignus cœlesti benedictione esse conuincitur, qui Deum dubio quærit affectu. ¶ Tertium est, quod non petatur quod petendū est: quia scilicet vile est quod petitur vel non expediens petenti. Io. 16. Vsq̄ modo non petistis quicquam in nomine meo. glo. quod aliquid sit comparatione rei permantis. Marr. 20. Nescitis quid petatis dictum est filiis Zebedæi petentibus honorem. Et Paulo petenti amotionem stimuli quæ sibi non expediebat, dictum est: Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate perficitur. Ideo frequenter ecclesia nō exauditur petendo amotionem tribulationum. Esa. 26. Misereamur impio, & nō discet facere iustitiam. Iac. 4. Petitis & non accipitis, eo quod male petatis. Isidor. Multi orantes non exaudiuntur: prouidet enim Deus illis meliora quàm petunt. Sicut contingere solet paruulis, qui ne in scholis vapulent, Deū exorant: sed non datur illis postulationis effectus, quia impedit talis exaudicio ad profectū. ¶ Quartū est, indignitas eius pro quo oratur. Iere. 17. & 11. Noli orare pro populo isto, neque assumes pro eis laudem & rationem: quia nō exaudiam. Eiusdem 15. Si steterint Moyses & Samuel corā me, non est anima mea ad populum istum. ¶ In vitis patrum quidam frater pariebatur molestiā à spiritu fornicationis, & abiit sæpe ad seniore[m] vt pro se oraret. Cumque frequēs oratio senioris eum nō iuuaret, Dominus nocte seniori ostendit negligentiam fratris esse in causa quare nō exaudiretur. Vidit enim senior monachum sedentem, & spiritum fornicationis in diuersis formis mulierum ludentem apud ipsum, & ipsum eū eis delectari. Vidit etiam angelū Domini astantem & indignantē grauitē corā eundē fratrem, quia non surgebat nec prosternebat se in orationibus ante Deū, sed magis delectabatur in cogitationibus suis: cognouit ergo senior culpam fratris esse q̄ ipse nō exaudiebat pro eo, & dixit fratri: Impossibile est discedere à te spiritū fornicationis, aliis pro te orātib[us], nisi tu ipse labore assumes in ieiuniis & orationibus, & vigiliis, rogās Dominū cum gemitu. Audies frater verba senioris, cōpunctus est corde, & per afflictionem corporis meruit misericordiam. ¶ Quintum est, cogitationū malatum multitudo. Eccl. 10. Mulier morientes perdunt suauitatem vnguenti. Genes. 15. Abigebat Abraham volucres à sacrificio. 1. Machab. 2. Templum eius sicut

sicut homo ignobilis. Templum spirituale est vt homo ignobilis, cum immundis cogitationibus occupatur. ¶ Sextū est contemptus diuinæ legis. Prou. 28. Qui declinat aurē suam ne audiatur legem, eius oratio erit execrabilis. Prou. 1. Inuocabunt me, & non exaudiam, &c. eò quòd exosam habuerūt disciplinā. ¶ Septimū est, durities. Quæ duplex est: quædam in pauperes, de qua Prouc. 21. Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, clamabit ipse, & non exaudietur. Alia est ad eos qui offenderunt, quum aliquis non vult eis remittere. Eccle. 28. Relinque proxi- mo tuo nocenti te: & tunc deprecanti tibi peccata soluentur. In eodem: Homo homini seruat iram, & à Deo querit misericordiam. Marc. 11. Cū stabitis ad orandū, dimittite si quid habetis aduersus aliquē, & Pater vester qui in cælis est, dimittet vobis peccata vestra. Quòd si nō dimiseritis, nec Pater vester cælestis dimittet vobis peccata vestra. ¶ Octauū est, peccati additio. Eccl. 34. Vnus orans, & vnus maledicens: cuius vocē exaudiet Dominus? Opus malum orationi additum est quasi quedam maledictio vel mali imprecatio, quæ orationi aduersatur. Qui peccata addit, quasi elōgat se à Deo: & ideo difficilius à Deo exaudietur. Psal. Qui elōgant se à Deo, peribūt. Item: Prolongauerunt iniquitatem suam. Esa. 55. Inuocare eum dum prope est. Iaco. 4. Appropinquate Dominō, & appropinquabit vobis. Deo appropinquat, qui à malo opere cessat. De hoc impedimento & præcedenti, tangit Isidorus, dicens: Duobus modis oratio impeditur ne impetrare quisquam valeat postulata: hoc est, si aut quisque adhuc mala committit, aut si delinquenti sibi debita non dimittit. Idē: Sicut nullū proficit in vulnere medicamentū, si adhuc ferrum in eo sit: ita nihil proficit oratio illius, cuius adhuc dolor in mente vel odiū manet in pectore. ¶ Nonum est, diaboli suggestio, quæ multos ab oratione retrahit. Vnde Greg. in dialog. In quadā abbatia Pompeiani abbatis, quidam monachus nō poterat stare in oratorio in oratione, sed semper exiuit, qui saepe correptus noluit se emēdare. Sed cum quadam die beatus Benedictus venisset ad eum corripiendū, vidit quendam nigrū puerulum tenentē eum per simbriam vestimenti. Cumq; orassent per biddum Benedictus, Pompeianus & Maurus, illi tres viderūt puerulum illū, & beatus Benedictus monachum verberare corripuit, & dæmon recessit, ac si ipse esset verberatus. ¶ Decimum est, prauitas desiderij. Aug. Seruat tibi Deus quod non vult tibi citò dare, vt discas magna magnè desiderare. Greg. in Moralibus: Eter- nam vitam si ore petimus, nec tamen corde desideramus cla-
mantes

mātes tacemus. Psal. Tacui dū clamarē tota die. ¶ Undecimū est, petēris impatiētia. 1. Reg. 28. Cōsultit Saul dñm, qui nō respōdit ei. Et sequitur: Dixitq; Saul: Quærite mulierē habentē pythōnē. Iud. 9. Humiliū & mansuetorū semper tibi placuit deprecatio. ¶ Duodecimū est defectus perseverantiæ in orando. Luc. 11. Si perseverauerit pulsans, &c. Psal. Benedictus Deus, qui non, &c. Aug. Si non est amora oratio, securus esto, q̄ nec misericordia.

Quando sit orandum.

CAP. VI.

Tempus orandi Dominus determinat Luc. 18. dicens: Oportet semper orare, & nō deficere. Et eiusdem 21. Vigilate, inquit, omni tempore, &c. Nō debet miles Christi scutum orationis mouere dum bellum durat. Bellū autem durat, quum durat vita præsens: militia enim est vita hominis super terram. Iob 7. Sap. 18. Homo sine querela proferens suæ seruitutis scutum orationem resistit iræ. 1. Thess. 5. Sine intermissione orate. Pericula nunquā desunt, idēo continuē indigemus Dei adiutorio. Nunquam deest miseria, idēo continuē indigemus Dei misericordia. Ideo si fieri posset, semper esset orandum. Sed quia alia negotia hoc nō permittunt, præmittenda est oratio operibus notis, & etiā intermiscenda. Hieronymus ad Paulam: In principio cuiuslibet operis præmitte dominicā orationem, & signum crucis in fronte. Idem: Sicut militem sine armis ad bellū exire non conuenit: ita homini Christiano procedere non licet quolibet sine oratione. Bernard. Hauriendus est, sæpe lectionis serie affectus, & formanda oratio quæ lectionē interrumpat. Hiero. Orationi lectio, lectioni succedat oratio. Breue videbitur tempus, quod tantis operum varietatibus occupatur. Oratio & gratiarum actio deberent magnam partem vitæ nostræ occupare. Oratio opera nostra deberet præcedere, gratiarū actio sequi. Cū videmus mala vel in nobis, vel in aliis, orandū esset. Cū videmus bona in nobis, vel in aliis gratiarū actioni esset instādum. 1. Thess. 5. Sine intermissione orate, in omnibus gratias agite. Bern. ad fratres de monte Dei: Charitas tot modis in oratione, vel gratiarum actione in Deū se iugiter refundit, quot in suis, vel necessitatibus, vel consolationibus, in proximi etiam, vel compassionibus, vel congratulationibus causales in hoc materia inuenit pius affectus. Orationi verō præcipuē intēdendum est, vel cū maior est necessitas, vel maior tēporis opportunitas. Maior necessitas orādi est, vt cū aliquam gratiā à Deo recepimus. Tunc enim instandum est apud eum, qui dedit eam, vt nobis cōseruet: quia vt ait Greg. citò bonū amittitur, nisi à lar-

G

giente custodiatur. Poëta: Non minor est virtus, quàm quærere, parta tueri. ¶ Quanto aliquis plus habet quod possit amittere, tanto diligentior & magis sollicitus debet esse de conseruatione. Ideo dominus sacramento baptismi suscepto, orationi se dedit. Luc. 3. Item necessitas orãdi est, cum aliqua ardua opera facturi sumus. Ideo dominus electurus apostolos orationem præfinit. Luc. 6. Item necessitas orandi est, cum imminet tribulatio, vel sibi, vel proximo. Vnde dominus imminente passione sua, orauit. Matt. 26. Et oratione suam multum protendit. Luc. 22. Factus in agonia prolixius orabat. Et Matt. 13. legitur quod ascendit in montem orare: & inuenitur causa illius orationis, quæ subditur: Nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus. De temporis vero opportunitate notandum, quod Ber. ostendit tres horas dici multum opportunas esse orationi, dicens fratribus de nomine Dei: Extra illas horas de quibus dicit propheta, Septies in die laudem dixi tibi: matutinam aut vespertinam, aut mediam noctis sacrificium maxime obseruandum est. Non enim ait Propheta frustra, Mane astabo tibi, & videbo, sed quia tunc à curis exterioribus adhuc sumus ieiuni. Et dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo: eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum: quia tunc ab huiusmodi impedimentis inuenimur discessisti, qui etiam in nocturnis vigiliis nostris, quibus media nocte surgimus ad confitendum nomini domini, confessionis eundem ordinem cõtexens: In die, inquit, tribulationis mer Deum exquisiui manibus meis in nocte contra eum. Et alibi in Psal. Media nocte surgebam ad confitendum tibi. ¶ Ad orandum mane mouemur exemplo Christi, Mar. 1. Diluculo valde surgens Iesus, egressus abiit in desertum locum: ibique orabat. ¶ Ad orandum vespere, Matt. 14. vbi sic legitur: Dimissa turba, ascendit in montem solus orare: vespere autem facto, solus erat ibi. ¶ Ad orandum nocturno tempore, Luc. 6. Vbi legitur quod erat pernoctans in oratione. Efficaciam matutinæ orationis ostendit Iob 8. Vbi dicitur: Si diluculo confurrexeris ad Deum, & omnipotentem fueris deprecatus, statim euigilabit ad te. Et filij Israël mane colligebat manna. Exo. 16. Dulcedo enim Spiritus sancti tali hora impetranda est. Sap. 16. Oportet præuenire solem ad benedictionem tuam. Consueuerunt diuites elemosynam dare pauperibus qui mane eis primo occurrit. Item tempus opportunum ad orandum est dies Parasceues, in qua Dominus adeo largus fuit, quod matrem suam dedit Ioanni, regnum latroni, corpus & animam pro redemptione humano generi. Ideo ecclesia illo die pro omnibus

orari, Iudæis, paganis, schismaticis, hæreticis. Itē tempus opportunum est ad orandū ante Ascensionem domini, quando aduocatus ecclesiæ, secundū representationem nostram, vadit ad curiam cælestem. tunc enim formandæ sunt petitiones. Itē tempus opportunū ad orandum est tempore medio inter Ascensionem & Pentecostē. Consueuerunt enim filij regū dare larga munera suscepto regno. In Psal. Scitote quoniā mirificauit dominus sanctum suū, Dominus exaudiet me, cum clamaero ad eum. Item tempus idoneum ad orandū est in magnis sollempnitatibus. Consueuerūt enim principes in festis magnis magna munera dare.

Vbi sit orandum.

CAP. VII.

Notandum, q̄ vbiq; orandū est, cum vbiq; sint pericula, & vbiq; Dei auxilio indigeamus. 1. ad Timot. 2. Volo viros orate in omni loco, leuātes puras manus. Sap. 14. Creaturæ Dei in odium factæ sunt, & in tentationē animæ hominū, & in multisculā pedibus insipientiū. Specialiter locus idoneus ad orandum, est locus secretus. Isid. de Sūmo bono: Oratio priuatis locis opportunius funditur. Mat. 6. Tu autē cum oraueris intra in cubiculū tuum, & clauso ostio ora Patrem tuum. Eiusdē 14. Christus dimissa turba ascēdit in mōrem solus orare. Et Mar. 1. dicitur quod abiit in desertū locum, ibiq; orabat. Et Luc. 22. Auulsus est à discipulis suis quātum iactus est lapidis, & positus genibus orabat. Item locus idoneus ad orandum est templum materiale Deo dedicatū. Matr. 21. Domus mea domus orationis vocabitur. 1. Reg. 9. Exaudiui orationē tuā, &c. sanctificaui domū istā, &c. & erunt ibi oculi mei, & cor meū cunctis diebus. 2. Parap. 7. Oculi mei erunt aperti, & aures meæ erectæ ad orationē eius, qui orauerit in loco isto. Et subditur: Elegi, & sanctificaui locū istum: vt sit nomē meū ibi in sempiternū, & permaneant oculi mei, & cor meum ibi cunctis diebus. In eodem: Quum cōpleisset Salomon fundēs preces: ignis descendit de cælo, & deuorauit holocausta, & victimas, & maiestas domini repleuit domū. Exod. 16. Postquā cūcta perfecta sunt operuit nubes tabernaculum testimoniū, & gloria domini impleuit illud. Christus multū frequētabat templū materiale. Luc. 19. Erat quotidie docēs in templo. Et eiusdē 21. Erat cūctis diebus docens in templo. In templo inuētus est à matre sua. Luc. 2. & ait: Nesciebatis quia in his que sunt Patris mei oportet me esse? Eiusdē 19. Intrauit Iesus in templum. Chrys. Propriū erat boni filij, vt veniens primū ad domum curreret patris. Tu autē imitator Christi factus, intras ciuitatē, primū ante omnes actus ad ecclesiā curras. & su-

per Matth. 22. Dicit glo. Ingressus urbem primò templum adit, dans formam religionis, vt quocūq; imus. domū orationis, si sibi est, primum adeamus, & per orationes Deo commendari agenda negotia secedamus. Item locus idoneus ad orandum est templum spirituale, scilicet cor mundum & purum. Cor carnale vel malignum, stabulum, vel spelunca latronum potius esse videtur, quàm templum. 1. ad Corin. 3. Templum Dei sanctum est, quod estis vos. Psal. Domum tuam decet sanctitudo. 3. Reg. 6. Nichil erat in templo quod non auro regeretur. 1. ad Cor. 3. Nescitis quia templum Dei istis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Ioh. 4. Spiritus est Deus: & eos qui adorant eum, in spiritu, & veritate oportet adorare. 1. ad Cor. 14. Orabo spiritu, orabo & mente.

Quo modo sit orandum.

CAP. VIII.

A Trente orandum est. Vnde super illud 1. Pet. vlt. Vigilate in orationibus, dicit Gloss. Non animus cogitet aliquid præter id solum quod precatur. Indiscretè orare videtur, qui Deum precatur, vt ei intendat: ipse verò nec sibi, nec Deo intendit, sed quod deterius est, in munda in corde versando fectorem hominilem aspectu Dei ingerit. Reuocare debet cor suum, qui vult orare. 2. Reg. 7. ait David: Inuenit seruus tuus cor suū, vt oraret. Potius orandū est corde, quàm ore. 1. Reg. 1. Anna loquebatur in corde suo, & vox illius penitus nō audiebatur. Matth. 6. Orantes autem nolite multū loqui. Aug. Diu orare cūm vacat, nō est in probum neque inutile: neque enim hoc est orare in multiloquio, si diutius oretur: aliud est sermo multus, aliud diuturnus affectus. Nam & de ipso domino scriptum est, quod pernoctauerit in oratione. Luc. 6. Absit ab oratione multa locutio, sed nō desit multa precatio, si seruens perseverat intentio. Nam multū loqui in orando, est rem necessariā superfluis agere verbis. Multū autē precari est ad Deū quem precamur diuturna, & pia cordis excitatione pulsare: quod plerunque plus gemitibus, quā sermionibus agitur. Item orandum est cum magnitudine desiderij. Deut. 4. Cūm quæseris dominum Deum tuum, inuenies eum: tamen toto corde quæseris. Iere. 19. Cūm quæseritis me in toto corde vestro, inueniar à vobis. Magnitudo desiderij clamor est quem Deus exaudit. De quo clamore. Exod. 14. Quid clamas ad me: dicit dominus ad Moysen. Et Dan. 13. Exclamauit voce magna Susanna. Dilatio desiderij est quasi preparatio cordis, vt sit capax eius quod petitur. Aug. Cur petere, quætere, pulsare nos compellit, qui nouit quid nobis sit necessarium priusquā peramus: nisi quia voluit exerceri nostrum desiderij in orationibus, quod

possimus dominus dulcius est quod non solum orationem coram domino. Gl. Quæret precationem eodem modo ascendunt. Osee 12. cum. Et I. Heb. 1. Præterea, e multiter. Humilitate comparans habetur exiit de rationis. Dicit à Christi dignus dicit super David. N. Item oratio pro amico deprecatur. & hoc dicit fecit in oratione. [Nora] regni. hanc omni. quæratu incurua. nibus pl. scere di.

possimus capere, quod præparat dare? Item Augu. Si aliquando dominus tardius dat, cõmendat dona non negat. Diu desiderata dulcius obtinentur: cito autem data vilescunt. Seruat tibi Deus, quod non vult citò dare, vt tu discas magna magnè desiderare. Item orandũ est cum gemitu, & lacrymis. Exo. 2. Audiuit gemitum eorum. 1. Reg. 1. Cum esset Anna amaro animo, orauit ad dominum fens largiter. In Ps. Auribus percipe lacrymas meas. Gl. Quæ lacrymæ violentæ sunt in precibus. Eccl. 35. Non despiciet preces pupilli, nec viduam si effundat loquelam gemitus. Et eodem subditur de lacrymis viduæ: A maxilla vsque ad cælum ascendunt. Esa. 37. Audiui orationẽ tuam, & vidi lacrymas tuas. Osce 12. dicitur de Iacob luctate cum angelo: Fleuit & rogauit eum. Et Iudith 8. Indulgentiã illius fuis lacrymis postulemus. Heb. 1. Preces supplicationesque eũ clamore valido, & lacrymis effertis, exauditus est pro sua reuerentia. ¶ Item orandũ est humiliter. Psal. Respexit in orationem humiliũ, & nõ spreuit preces eorũ. Eccl. 35. Oratio humiliãtis se nubes penetrabit. Iudith 9. Humiliũ & mansuetorum semper tibi placuit deprecatio. Humilitate obtinuit Chananæa à Christo quod voluit, catello se cõparans, cum Christus eã cani comparasset. Mat. 15. & Marc. 7. habetur quòd Christus ei dixerit, Propter hunc sermonẽ vade, cauit demoniũ de filia tua. Mat. 8. Post illud verbũ humile Cõtuõnis, Domine nõ sum dignus, vt intres sub tectũ meũ: dictũ est ei à Christo. Sicut credidisti, fiat tibi. Et Luc. 15. Postquã fili⁹ prodigus dixit, Non sum dignus vocari filius tu⁹: pater accurrens cecidit super collũ eius. ¶ Itẽ orandum est confidenter sicut orabat David, Miserere, inquit, mei, quoniam in te cõfidit anima mea. Item orandũ est perseveranter, vt ostendit dominus Luc. 11. exemplo amici qui panes necessarios accõmodauit, improbitate amici deprecãtis deuictus. Et exemplo iudicis iniqui Deũ nõ timentis, & homines nõ reuerẽtis, qui improbitate viduę victus, vindictã fecit ei de aduersario ipsius. Lucẽ 8. Apostoli perseverãdo in oratione, Spiritum sanetum accipere meruerunt. Act. 1.

Quid in oratione sit petendum.

CAP. IX.

¶ In oratione petẽda sunt, gloria & gratia: siue regnũ & iustitia regni. Matth. 6. Primũ quærite regnũ Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis. Nõ monet dominus, vt tẽporalia quærãtur. ¶ Primò, quia nõ sunt digna peti. Bona infima sunt, & incuruantur, qui amant, & quærunt ea. Quæ incuruatio demõnibus placet. Esa. 51. Incuruate, vt trãseamus. Bern. Noli acquiescere dilecti, Incuruate, vt trãseamus: non enim est transiturus,

G 1

sed te grauitè oppressurus. In Psal. Miser factus sum, & curu-
tus sum vsque in finem. ad Col. 3. Quæ sursum sunt querite, nō
quæ super terram. ¶ Secundo quia tēporalia debentur his qui ha-
bēt iustitiā regni. Iustitia enim regni filios facit. Filiis verō de-
betur prouisio. Vnde super illud, Et hæc omnia adiciētur vobis
dicit gloss. Quia omnia sunt filiorum, & ideo hæc omnia ad-
cientur etiā non quarentibus, quibus si subrahuntur, ad pro-
tionem est, si dantur ad gratiarū actionem. ¶ Tertio, quia nescit
homo utrum sibi expediat tēporalia habere, cum vt frequenter
possessoribus suis noceant. Prou. 1. Vsquequo stulti ea quæ sunt
noxia cupient? Et super illud 1. ad Cor. 13. Virtus in infirmitate
perficitur. Dicit gl. Augu. Cum ea quæ Deus laudat & promittit
petitis, ab illo securi petite: illa enim propitio Deo cōceduntur.
Quando autem petitis tēporalia, cum modo petite, & cum te-
more illi committite: vt si profint det: si seic obesse, nō det. Qui
enim obicit vel proicit medicus nouit, non aegrotus. Item noce-
dum, quod super illud Matth. 26. Et orauit tertio eundē seme-
nem dicens. tangit glo. tria à nobis petenda. Tribus vicibus in-
quit, orauit, vt & nos à præteritis peccatis veniam, à presentibus
malis tutelam, & à futuris periculis cautelā oremus. De primo
Eccl. 38. Fili, in infirmitate tua ne despicias te ipsum: sed ora
dominum, & ipse curabit te. De secūdo, Matth. 26. Vigilate & orate
vt non intretis in tētationem. De tertio, Luc. 3. Vigilate in omni
tempore, orantes vt digni habeamini fugere quæ ventura sunt.
Item notandum quod in oratione petere possumus vt Deus con-
stodiat nos ab occasione peccandi. Exemplo Salomonis dicitur
Prouer. 30. Mendicitatem & diuitias ne dederis mihi, sed eribe
tantum victui meo necessaria, ne fortè illiciar ad negandum, &
dicam, Quis est dominus? aut egestatē compulsus furer, & peti-
iorem nomen domini mei. Item possumus in oratione petere
id quod dat nobis occasionem salutis: vt eos qui nos recte in-
struant, secundum admonitionem Christi. Matth. 9. Rogate do-
minum messis, vt mittat operarios in messem suam.

De speciebus Orationis.

C A P. X.

Oratio potest diuidi in orationē fructuosam & infructuo-
sam. Fructuosa oratio multas habet species. Quædam enim
fit verecundo, & humili affectu. Qualis fuit oratio publicani, qui
non audebat oculos suos in cælum leuare. Luc. 18. Item talis fuit
oratio filij prodigi, qui ait ad patrem suum: Pater peccaui in oculis
coram te, iam nō sum dignus vocari filius tuus. Lu. 15. Verecundus
multū placet Deo in penitente, sicut imprudētia displicet ei in
peccato

peccatore. Ber. Quantū displicet Deo impudētia peccatoris, tan-
tū placet ei erubescētia pœnitētis. Similiter humilitas orantis
multum placet ei. Ber. Citius placas Deū, si mensurā tuam ser-
uaueris, & altiora te ne quæsieris. Quædā oratio fit in puro affe-
ctu. sic orauit Susanna, Dan. 13. dicens: Domine Deus, tu scis quia
hec isti malitiose composuerūt aduersum me. ¶ Alia species ora-
tionis fit lato affectu. Sic orauit Moyses Exod. 32. dicens: Aut di-
mitte eis hanc noxam: aut si nō facis, dele me de libro tuo quē
scripsisti. Alia oratio fit grato affectu. Sic monet Apostolus ora-
re ad Col. 4. Orationi instantes, vigilātes in ea gratiarū actio-
ne. Oratio infructuosa similiter multas habet species. Quædam
enim est simiatica. quæ solis labiis fit. De qua Matt. 15. Populus
hic me labiis honorat: cor autē eorū longe est à me. Esa. 29. sic
habetur: Apropinquat populus iste ore suo, & labiis suis glorifi-
cat me: cor autē eius longè est à me Aug. Sicut vox sine modu-
latione quasi vox picarū: sic oratio sine deuotione quasi mugi-
tus boum. Idem Aug. Quid prodest strepitus labiorum, si mutū
est cor? Qualis differentia inter paleam, & granū, & inter simi-
lam & fufur, & inter pellem animalis & ipsum animal: talis est
differentia inter sonum vocalis orationis, & deuotionē cordis.
Praui pastores pro animali solam pellem reddunt: quibus simi-
les sunt qui malè orāt, tantum exteriorem sonum vocalis ora-
tionis habentes. Et notandum quōd deuotio sic describitur: De-
uotio est tēneritudo cordis, quā quis de facili in lacrymas resol-
uitur. Vel sic, Deuotio est feruor bonæ voluntatis, quē mens co-
hibere nō valens certis manifestat indiciis. Deuotio est me-
dulla holocaustorum. Sine ipsa holocausta sunt arida. Psal. Ho-
locausta medullata offeram tibi. ¶ Alia species infructuosæ ora-
tionis est oratio præter opera: qualis fuit oratio Eliæ, cum pe-
tuit animæ suæ vt inoreretur. 3. Reg. 19. ¶ Tertia species est salutis
cōtraria. Qualis fuit oratio Pauli perentis à se stimulū amoue-
ri. 1. ad Corint. 12. ¶ Quarta species est oratio præsumptuosa.
Qualis fuit oratio filiorum Zebedæi, qui volebāt peruenire ad
regnū, nō per calicis potū: quibus dictū est, Nescitis quid peti-
tis. Mat. 20. ¶ Quinta species est oratio ridiculosa. Qualis est ora-
tio hypocritarū, qui elati de multitudine operū suorū, Deū quasi
irridēt, dū manibus plenis elemosynā gratiæ ab eo perūt. Talis
fuit oratio superbi Pharisei, dicentis: Ieiuno bis in sabbatho, de-
cimas do omniū quæ possideo. Luc. 18. Vacuas oportet esse ma-
nus hominis per humilitatē, ad hoc vt elemosyna gratiæ ei à
Deo detur. Itē oratio hypocritarū ridiculosā est, qui manus ten-

dunt ad terram, cum eleemosynam perunt ab eo qui est in cælis: terrenam enim mercedem quarunt in operibus suis. ¶ Item potest diuidi oratio in postulationem & obsecrationem, & oratione strictè sumptâ. Et sumitur hæc diuisio ex illo verbo 1. ad Tim. 2. Obsecro ergo primum omnium fieri obsecrationes, orationes postulationes, gratiarum actiones. Membra verò ista notificat Bern. in epistola ad fratres de mōte Dei, his verbis: Postulatio, inquit, est circa obtinendâ tēporalia & necessaria vitæ huius, in qua Deus postulantis quidem approbans bonam voluntatem, facit tamen quod ipse melius iudicat & dat libenter sequi postulantē. Ad postulationē pertinet petere tranquillitatem pacis, sanitatē corporis, tēperiem aëris. Obsecratio est in exercitiis spiritualibus anxia ad Deum instantia. Oratio est hominis Deo adhærentis affectu, & familiaris quædâ & pia allocutio. Gratiarum actio est in intellectu & cognitione gratiæ Dei bonæ voluntatis indeficiens & interflexa intērio. In postulationibus, piè & fideliter est orandum, sed nō est illis pertinaciter inhaerendum, quia nos nescim⁹, sed Pater noster qui est in cælis, quid in tēporalibus istis necesse est nobis: Obsecrationibus insistendū est, sed in omni humilitate & paciētia, quia nō afferūt fructū nisi in paciētia. Nonnunquam enim cum celerius gratia nō subuenit, obsecrāti cælum aeneū, & terra sua ferrea. Et cum relicta sibi humani cordis duritia, ad votū exaudiri nō meretur: anxietas desiderantis negari sibi existimat quicquid differtur. Cumq; sicut Chananaea illa præteriri se aut despici gemisecit, quasi in immunditia carnis præterita sibi peccata imputari vel impropèri imaginetur. Nonnūquā verò sine labore petens accipit, quatēs inuenit, & pulsanti aperitur, & consolationes ac suauitates orationis inuenit tandem meretur labor obsecrationis. Nonnūquam etiam puræ orationis affectus & bona illa affectionis suauitas non inuenitur, sed quasi inuenit eū non petentem, & quasi nescientem gratia præuenit: & tanquā genus seruorū suscipitur in mēsa filiorū, & rudis adhuc & insipiens animus in eum orandi assumit affectum qui pro merito sanctitatis reddi solet meritis perfectiorum. Quod cum sit, agitur vt vel in iudiciū suū negligendū, non liceat nescire quid negligat: vel vt prouocatio charitatis amorē in eo vltro se proferentis accendat. In quo, proh dolor, multi falluntur: quia cum pane pascuntur filiorū, iam se filios esse arbitrantur: & deficientes vnde proficere debebant, ex visitante gratia euanescent à conscientia sua, se esse aliquid arbitranes, cum nihil sint. ¶ Item oratio sic potest diuidi. Est oratio quam aliquis

aliquis pro se ad Deū dirigit, & est oratio qua aliquis pro alio intercedit, quæ suffragium dicitur, quod suffragium humiliter petendum est, & maximè à sanctis qui iā beati sunt. Job. 5. Ad 2. loquem sanctorum conuerrere. Populus etiam humiliter debet suffragium petere à ministris ecclesiæ. Leuiti. 3. Rogante pro eis sacerdote, propitius erit eis Dominus: Item habetur eiusdem 5. & Num. 16. Deprecatus est Aaron pro populo, & plaga cessauit. Ministri etiam ecclesiæ suffragium humiliter debent petere à populo, exemplo Pauli ad Ro. 15. Obsecro, inquit, vos fratres per Dominum nostrū Iesum Christum, & per charitatem Sancti Spiritus, vt adiuueris me in orationibus vestris pro me ad Deum. Item petendum est suffragiū ab his qui creduntur esse specialis Dei amici. Job 42. Iob seruus meus orabit pro vobis: factera eius suscipiam. Illi verò qui in Christo decedit, dicendū est illud Genes. 40. Memento mei cum bene tibi fuerit. Libenter debet orare vnus pro alio. Iac. 5. Orate pro inuicem, vt saluemini. Et 1. Io. 5. Qui scit fratrem suum peccare peccatū non ad mortem perat, & dabitur ei &c. Multum etiam sperandū est de suffragiis sanctorum. ad Philip. 1. Scio quod hoc mihi proueniet ad salutem per vestram orationem. Idem ad Philemonem: Spero per orationes vestras donari me vobis. De commendatione, & expositione Dominicæ orationis, require in sermone illo episcopalium: Omnes vnanimis in oratione estote. Isidor. de summo bono: Fidei symbolum & dominica oratio pro tota lege paruulis ecclesiæ ad cælorum regna sufficit capeſſenda: omnis enim laudando scripturarum, in eadē oratione Dominica & Symboli breuitate concluditur.

De laude Dei, & de necessariis intēdenti laudi diuine. PARS VIII.

Nunc tangendū est de laude Dei & gratiarum actione, quæ in orationibus suis consuevit ecclesia admiscere. Et primò de laude Dei. Ad quam multum incitat nos Sacra scriptura. Danieli: Immola Deo sacrificium laudis. Idem: Psallite Deo nostro, psallite &c. Ecclesi. 39. In omni corde & ore collaudate & benedicite nomen Domini. Heb. 13. Offeramus hostiā laudis semper Deo. Apoc. 19. Laudē dicite Deo nostro omnes sancti eius, & qui timetis Deū pusilli & magni. Ad laudandū Deum maximè incitat scriptura Psalmorum in tertia quinquagena, quæ in laude terminatur: Omnis spiritus laudet dominum: & in qua sunt tot psalmi incipientes vel à verbo laudandi, vel confitendi, vel cantandi. Item ad laudandū Deū incitat omnis creatura. Gregor. Mirū est, q̄ homo semper Deū non laudat: quia qualibet crea-